

**Centre of
expertise
on child
sexual abuse**

Datblygu teipoleg o droseddau cam-drin plant yn rhywiol

**Adolygiad cyflym o ddulliau a
ddefnyddiwyd mewn astudiaethau
empeiraidd – crynodeb gweithredol**

Polly Pascoe ac Evelyn Sharples

Mawrth 2020

Crynodeb gweithredol

Mae'r Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol (y Ganolfan CSA) yn cydnabod os yw plant am fyw bywyd heb fygythiad a niwed o ganlyniad i gam-drin rhywiol, mae angen gwell dealltwriaeth o sut mae'n cael ei gyflawni. Fodd bynnag, mae'r gwahanol ddiffiniadau o gam-drin plant yn rhywiol, a'r iaith a ddefnyddir i ddisgrifio'r sawl sy'n cyflawni camdriniaeth o'r fath, yn anghyson. Mae hyn yn achosi heriau i lunwyr polisi ac i ymarferwyr.

Yn 2018, comisiynwyd y Centre for Abuse and Trauma Studies (CATS) ym Mhrifysgol Middlesex gennym i ddatblygu a phrofi teipoleg ddrafft o droseddau cam-drin plant yn rhywiol, ac a ddatblygwyd ymhellach wedyn gan ein tîm ymchwil ni. Mae'r gwaith hwn yn awr wedi'i gyhoeddi o dan y teitl *A New Typology of Child Sexual Abuse Offending*, ac mae ar gael yn www.csacentre.org.uk/our-research/perpetration/

Er mwyn dysgu o deipolegau sy'n ymwneud â cham-drin plant yn rhywiol sydd wedi'u cyhoeddi eisoes, aethom ati yn gyntaf i gynnal adolygiad cyflym o'r astudiaethau empeiraidd sy'n disgrifio'r teipolegau hyn a sut y cawsant eu datblygu. Defnyddiwyd dulliau chwilio systematig i ganfod 39 o erthyglau mewn cyfnodolion o'r DU a thramor, gyda phob un yn disgrifio teipoleg a oedd yn ymwneud â cham-drin plant yn rhywiol, er mwyn eu hadolygu.

Roedd yr adolygiad cyflym yn canolbwyntio ar fethodoleg ac nid oedd yn ymdrech i ddadansoddi cynnwys y teipolegau; yn benodol, roedd yn ceisio canfod cyfyngiadau cyffredin mewn astudiaethau a theipolegau cynharach, a sut y gellid eu cywiro. Mae canfyddiadau'r adolygiad cyflym, a ddangosir yma, wedi llywio gwaith CATS a'r Ganolfan CSA i ddatblygu'r deipoleg newydd.

Prif ganfyddiadau

Gellir categorio'r astudiaethau a adolygwyd yn dri grŵp, yn ddibynnol ar eu pwyslais: ar nodweddion troseddwy, ar batrymau troseddu, neu ar gyd-destun/nodweddion y drosedd. Roedd tri o bob pump o'r astudiaethau yn perthyn i'r cyntaf o'r grwpiau hyn.

Roedd astudiaethau gan amlaf yn canolbwyntio ar droseddwy a gafwyd yn euog. Roedd un o bob chwech o'r astudiaethau yn ceisio gwahaniaethu rhwng nodweddion neu batrymau ymddygiadol troseddwy rhywiol a rhai grwpiau eraill – rhai nad ydynt yn droseddwy a/neu rai sy'n cyflawni mathau eraill o droseddau.

Nid oedd bron i ddwy o bob pump o'r astudiaethau yn dweud a oeddent wedi'u cynnal gyda defnydd ymarferol penodol mewn golwg. O blith y gweddill, roedd y rhan fwyaf yn nodi triniaeth i droseddwy – ochr yn ochr ag asesu neu reoli troseddwy, neu atal cam-drin – fel gweithgarwch allweddol y gallai'r deipoleg ei helpu.

Roedd bron pob un o'r astudiaethau yn defnyddio dadansoddiad eilaidd o ddata gweinyddol (e.e. ffeiliau'r heddlu) i ddatblygu eu teipoleg. Roedd traean yr astudiaethau wedi casglu data sylfaenol, ac fel arfer roeddent yn ei ddadansoddi ochr yn ochr â data gweinyddol.

Mae'n bwysig bod yn ymwybodol o'r heriau a'r cyfyngiadau – rhai ohonynt yn anorfod – a all godi wrth ymchwilio i droseddu

Y ffynonellau data a ddefnyddiwyd amlaf oedd ffeiliau achos troseddwyd a ffeiliau clinigol troseddwyd.

Roedd mwy na phedwar o bob pump o'r astudiaethau yn cynnwys cydnabyddiaeth bod cyfyngiadau yn eu teipoleg. Roedd y cyfyngiadau a nodwyd yn gyffredin yn cynnwys:

- ▶ gogwydd yn netholiad y sampl, o ganlyniad i astudio troseddwyd a gafwyd yn euog yn unig
- ▶ maint bychan y samplau, gyda'r teimlad bod hynny'n gwneud y canfyddiadau'n llai cynrychioliadol a bod tuedd felly i gyffredinol
- ▶ y defnydd o ddata gweinyddol, nad oedd wedi'i gasglu i ddiben yr ymchwil ac a oedd yn anghyflawn mewn llawer o'r achosion
- ▶ dibyniaeth ar fersiwn unigolion o droseddu mewn astudiaethau a oedd yn casglu data sylfaenol, gan fod fersiynau o'r fath yn agored i ystumiadau gwybyddol neu ogwydd dymunoldeb cymdeithasol.

Goblygiadau i ddatblygiad teipoleg newydd o droseddau cam-drin plant yn rhywiol

Mae'r pwyslais ar y cyflawnwr unigol, a welwyd yn y rhan fwyaf o'r 39 o astudiaethau a adolygwyd, wedi ei feirniadu yn y llenyddiaeth ehangach am y bydd llawer o gyflawnwyr yn cyflawni troseddau amrywiol dros amser, ac oherwydd y posibilrwydd y gall llawer o'u hymddygiad troseddol fod yn gudd.

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae llawer mwy o waith wedi'i wneud i ddeall y troseddu a gyflawnwyd, yn hytrach na deall yr unigolyn sydd wedi cyflawni'r drosedd, a dyma'r dull a fabwysiadwyd gan y Ganolfan CSA a CATS wrth ddatblygu eu teipoleg newydd.

Mae gogwydd yn y dethol wedi bod yn broblem mewn astudiaethau yn y maes hwn, gan ei bod yn anrffod y bydd data a ddadansoddir yn gysylltiedig â throseddau neu droseddwyd hysbys. Mae astudiaeth y Ganolfan CSA/CATS wedi ymdrechu i leihau'r gogwydd hwn drwy ddadansoddi ffeiliau achos yr heddlu ochr yn ochr â data o amrywiaeth o ffynonellau o'r tu allan i'r system cyfiawnder troseddol. Hefyd, i wella dilysrwydd y data sydd wedi'i gynnwys yn ffeiliau achos yr heddlu, mae dadansoddiad o'r ffeiliau hyn wedi defnyddio gwybodaeth fel datganiadau gan ddiodefwr a throseddwyd ynghyd â'r nodiadau a wnaed gan yr heddlu.

Pan ddefnyddir data gan asiantaethau cyfiawnder troseddol i ddatblygu teipoleg, ffynhonnell arall o ogwydd dethol yw'r posibilrwydd y gall yr asiantaethau hynny roi sylw arbennig i fathau penodol o droseddau. Mae astudiaeth y Ganolfan CSA/CATS wedi ceisio cael mynediad at ffeiliau'r heddlu sy'n ymwneud ag achosion 'annodweddiadol', ac a oedd yn cynnwys yr Asiantaeth Troseddu Cenedlaethol - sy'n ymchwilio i achosion o gam-drin plant yn rhywiol sy'n wahanol i'r rhai mae heddluoedd yn arfer dod ar eu traws - ac asiantaethau eraill i adolygu'r deipoleg ddrafft, mewn ymdrech i gael dealltwriaeth ehangach a mwy cyfannol o gam-drin plant yn rhywiol drwy sicrhau bod pob math o droseddau yn cael eu cynnwys.

Mae dibyniaeth yr astudiaethau a adolygwyd ar ffynonellau data gweinyddol (ffeiliau achos a ffeiliau clinigol troseddwyd) yn amlygu'r ffaith bod data sydd wedi'i gofnodi yn y ffynonellau hyn yn aml yn anghyflawn. I oresgyn y cyfyngiad hwn, mae astudiaeth y Ganolfan CSA/CATS wedi gweithredu meini prawf cynnwys caeth sy'n seiliedig ar gyflawnrwydd y data.

Casgliad

Mae'n bwysig bod yn ymwybodol o'r heriau a'r cyfyngiadau niferus - rhai ohonynt yn anrffod - a all godi wrth ymchwilio i droseddu. Wrth gymryd camau i roi sylw i'r materion hyn, mae'r Ganolfan CSA a CATS wedi ceisio gwella dilysrwydd canfyddiadau eu hastudiaeth a gwella hyder yn y deipoleg newydd o droseddau cam-drin plant yn rhywiol a ddatblygwyd ganddynt.

Gellir lawrlwytho fersiwn Saesneg o'r adroddiad cyflawn yn www.csacentre.org.uk/our-research/perpetration

Ynghylch yr awduron

Mae Polly Pascoe ac Evelyn Sharples yn gyn uwch swyddogion ymchwil a gwerthuso yn y Ganolfan CSA.

Gair am y Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol

Mae'r Ganolfan arbenigedd ar gam-drin plant yn rhywiol (Canolfan CSA) yn dymuno gweld plant yn cael byw'n rhydd rhag bygythiad a niwed cam-drin rhywiol. Ein nod yw lleihau effaith cam-drin plant yn rhywiol drwy gamau atal gwell ac ymateb gwell.

Rydym ni'n dîm amlddisgyblaethol, sy'n cael ei ariannu gan y Swyddfa Gartref a'i gynnal gan Barnardo's, ac rydym yn gweithio'n agos â phartneriaid allweddol o sefydliadau academaidd, awdurdodau lleol, iechyd, addysg, yr heddlu a'r sector gwirfoddol. Fodd bynnag, rydym ni'n annibynnol a byddwn yn herio unrhyw rwystrau, rhagdybiaethau, tabŵau a ffyrdd o weithio sy'n ein hatal rhag cynyddu ein dealltwriaeth a gwella ein hagwedd at gam-drin plant yn rhywiol.

Er mwyn mynd i'r afael â cham-drin plant yn rhywiol, mae'n rhaid i ni ddeall beth sy'n ei achosi, ei gwmpas, graddfa ac effaith. Gwyddom lawer am gam-drin plant yn rhywiol ac rydym wedi gwneud cynnydd i ymdrin â hyn, ond mae nifer o fylchau yn ein gwybodaeth a'n dealltwriaeth o hyd sy'n cyfyngu pa mor effeithiol yr eir i'r afael â'r mater.

Barnardo House, Tanners Lane, Barkingside, Ilford, Essex IG6 1QG
E: info@csacentre | [@csacentre](https://www.facebook.com/csacentre)
www.csacentre.org.uk

21567sc20